

rindelige og senere Tidens Tilfætninger og ofte uheldige Restaurationer. I denne Henseende har det været Direktionen en Glæde, at Pastor S. Helms, som har gjort sig hæderlig bekendt ved sine Beskrivelser af Kirkebygninger, har fortsat og fuldendt sine Meddelelser om Kirkerne i det sydlige Sjælland. Den afsluttende Del af denne Beretning, som Direktionen har modtaget, omfatter 35 Kirker. Ved sine Reiser ifjor og iaar har Hr. Helms nu gjennemgaaet og indberettet om samtlige 75 Kirker i Ribe Amt og endvidere om Kirkerne i de 8 forhen Næsby Sogne i Nørre Lystrup Herred under Veile Amt. Naar Leilighed gives, vil man ved Udsendelse af en Kunstner erhverve Tegninger af de i Beretningerne fremhævede interessantere Kirker, Sigstene, Mindetafler og Inventariestykker.

Da det fremdeles er et vigtigt Formaal ved Undersøgelsesreiserne at udbrede Sandfærdighed og Interessen for forhistoriske og historiske Minder i Landets forskjellige Egne, er Arbejdet, som kræver Manges Samvirken, hvis det skal lykkes at fuldføre det i en nær Fremtid, søgt fordelt til saa mange kyndige Mænd som muligt. Arkæologen, Cand. phil. Sophus Müller har saaledes i dette Efteraar bereist tre Sogne i Østykke Herred i Sjælland og paa i Alt 119 Steder iagttaget og beskrevet Monumenter, deriblandt 44 Døjsjer og Høje, af hvilke imidlertid kun 18 endnu ere nogenlunde velbevarede.

Fra Skolelærer Strandgaard i Selde ved Skive har Direktionen havt den Fornøjelse at modtage udfyldte Kort med Beskrivelsen af tre Sogne i Fjends Herred.

Adjunkt Fædderfen i Viborg har fortsat sine Arbejder, naar Tid og Leilighed gives, og haaber inden Finantsaarets Udløb at have indlagt paa Kortene og beskrevet alle Gravhøje i samtlige omkring Viborg liggende Sogne.

Endvidere har Arkitekt Uldahl bereist fire Sogne i Randersseggen, optaget et antikvarisk Kort over Smørum Prestegaards Torde ved Hobro, paa hvilke findes 77 Gravhøje, til dels liggende i større Grupper, og fortsat sine ifjor begyndte Undersøgelser og Beskrivelser af Kirkerne i Viborg Amt, hvoriblandt samtlige Kirker i Nørre- og Sørre-Herreder ere færdige fra hans Haand.

Ved et Ophold paa Lolland i Anledning af en for Oldsags-Museet foretagen Undersøgelse bestred Oldforskeren, Cand. mag. Henry Petersen Vester-Mølev Sogn i antikvarisk Henseende og foranledigede Fredning af flere Høje. Cand. Petersen har endvidere i Forening med Arkitekt Løffler paa Direktionens Opfordring fortsat Undersøgelserne i Horns og Døjs Herreder i Nordsjælland og i ni Sogne optegnet en stor Mængde Høje og Døjsjer, af hvilke imidlertid kun en forholdsvis ringe Mængde endnu vare bevarede og kunde beskrives. I Malminderup Sogn opspurgtes saaledes kun 5 Høje. Der er tilveiebragt mange Oplysninger om Oldsagsfund, om Borgpladser og om forlængst nedlagte Landsbyer. Angaaende en ældre Efterretning om, at en Runesten skulde være indmuret i Nykjøbing Kirkenmur, blev det saaledes oplyst, at det var en af Bygningens røde brændte Mursten, som paa den ene Side fremviste en Række uforklarlige Runetegn, indridsede som det synes ved Stenens Formning i det vaade Ler. Kirker ere tegnede, og der er optaget Prospekter og Planer.

For at opmaale og afbilde mærkelige Bygningslevninger og Ingeborg Steels Monument, reiste Arkitekturmaler E. Petersen paa Direktionens Vegne til Boergaard ved Søby, hvorfra han har medbragt en Række interessante Udsnit og ved samme Leilighed blandt andet tegnet et gammelt Taarn paa Høgholt Hovedgaard og Levninger af Hundslund Kloster paa Dronninglund samt optaget Perspekt af et gammelt Voldsted eller en Borgplads ved Store Rugtved.

Der næst er Samsø bleven fuldstændig undersøgt af Undertegnede i Forening med Legneren, Hr. S. M. Petersen og senere med Cand. S. Müller. Navnlige paa dens sydlige Del findes en Mængde interessante Tattestuer, Stendøjsjer og Renshøje; fire til dels meget anseelige Borgpladser, hvoriblandt nogle med Murruiner fra Middelalderen, bleve opmaalte. De mærkeligere af Mindesmærkerne og Kirkerne ere smukt tegnede paa 40 Blade af Hr. S. M. Petersen. En systematisk Udgravning af nogle Høje, som hørte til en Gruppe, der efter Sagnet skulde være Angantyr og hans Brødres Gravsteder, viste, at Højene vare fra Broncealderen, altsaa fra en Tid, til hvilken intet Sagn naaer tilbage.

Ved disse Undersøgelsesreiser er der ikke blot ved Kjøb erhvervet en Del Mindesmærker, nemlig 5 i Mind Sogn ved Viborg, 5 i Horns og Døjs Herreder, 2 i Østykke Herred paa Sjælland og 3 i Mønsø Herred paa Lolland, men jeg maa med særlig Paasjønneelse fremhæve, at Direktionen i samme Anledning har modtaget som Gaver to Gravhøje af Gaardeier Willum Willumsen i Sandløse ved Frederiksfund; af Gaardeier Lars Hansen paa Trollegaarde i Horns Herred er skænket en Jordhøj; Elmehøj Banken med deri værende Stendøjsje er skænket af Gaardeier Hans Hansen i Sønderby i Sønder Herred, og en Gravhøj af Gaardeier Peder Andersen i Høiby ved Nykjøbing paa Sjælland, ligesom ogsaa Mølleren i Lumby Sogn